

Ungdomsfiske - en fellessatsing i Øst-Finnmark

Kommunene Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Vardø og Båtsfjord har deltatt eller hatt planer om å delta i kommunale ungdomsfiskeordning der man har leid inn fartøy og latt ungdom være mannskap og fisket på ungdomsfiskeordningen. Dette er det gitt særlig adgang til gjennom en dispensasjon fra gjeldende regelverk.

Hensikten med ungdomsfiskeprosjektet er klar: Rekruttering til fiskeryrket. Dette er en mulighet for ungdom å oppleve fiskeryrket, og finne ut om dette er noe for dem. Det er en mulighet for ungdom som ikke har fiskere i familien de kan ro med, og det gir en rimelig god realitetserfaring for videre tanker om yrket. For fisket i kystkommunene i Øst-Finnmark er dette en flott mulighet for videre rekruttering til fiskeryrket, en god mulighet til å få ungdom hjem etter utdanning og et godt yrkesvalg for de som ikke takler en teoribasert skolegang.

I et møte av 15. oktober 2012 har kommunene hatt et felles evalueringsmøte om ordningen og hvilke resultater og problemer denne ordningen har.

5 hovedproblemer utesker seg som felles:

- Det er svært vanskelig å rekruttere båt og skipper til ordningen slik den praktiseres i dag (Båtsfjord, Berlevåg, Vardø har derfor ikke kunnet drive Ungdomsfiske 2012).
- Det er begrensninger i ordningen som gjør at man kan si den gir et ufullstendig opplæringstilbud til ungdommen i og med at de ikke får gå med eksisterende fiskefartøy i vanlig fiske, men må gå på båt som tas ut av vanlig fiske.
- Det mangler en helhetlig sentral plattform og tenking rundt Ungdomsfiske. Her mener kommunene at det mangler både felles rekrutteringsmateriale og felles strategi for å få ungdom fra Ungdomsfiske inn på skoler som gir utdanning innen yrkene i fiske og fiskeri.
- Det mangler en felles strategi for finansiering av Ungdomsfiske.
- Det mangler tanker fra sentralt hold om hvem som skal dra lasset, ha ansvar og være frontaktører i en slik satsing.

I Finnmark i 2011 ble det gitt et fylkeskommunalt tilskudd opptil kr 100 000.- pr kommune til Ungdomsfiskeordningen. Kostnadene med gjennomføringen av prosjektene har kommet på om lag kr 250 000.- for ca 6 uker fiske der ca 12 ungdommer har deltatt. Kostnadene til prosjektledelse/skipperer utgjør nær 50 % av kostnaden, mens leie av fartøy, driftskostnader og redskaper utgjør resten. Med tilskuddet fra fylkeskommunen, samt finansiering som omstillingskommuner, har det vært økonomisk mulig for kommunene å tilby Ungdomsfiske.

I 2012 ble det ikke avsatt midler gjennom Finnmark fylkeskommune til ordningen. Dette betyr at det vil være tungt å klare å finne finansiering til et slikt prosjekt.

Vi ønsker å utfordre Fiskeridepartementet, Fiskarlagene og de involverte fiskemottakene til å hjelpe oss å ta tak i de utfordringene som gjelder Ungdomsfiske (direktoratet og Fylkeskommunen har så langt sittet på gjerdet).

For det første trengs en endring i forskriften som bedrer å komme med følgende innspill og forslag til mulighet til å gjennomføre et ungdomsfiske med god kvalitet, som også gjør at kostnadene reduseres og ungdommene få en bedre tilnærming til yrket. Ordningen vi foreslår er det vi tidligere kalte "sjølholder", dvs. at ungdommen selv beholder en andel av fangsten i ordinært fiske. Dette betyr at en må dispensere fra forskriftens § 4 om bruk av merkeregistrert fartøy, der det heter at "dette (fartøyet) ikke kan nyttes til ordinær drift eller ha redskap i sjøen utover de begrensninger som er satt for ungdomsfiskeordningen.."

Vi ser for oss at et gitt fartøy f.eks. driver hyselinefiske med 15 stamper pr sjøvær kan ha med 2 ungdommer som hver har med sin linestamp. De deltar i alt arbeidet om bord, og får 1/15 av fangsten hver. Dersom man er med annenhver dag, benyttes "fridagen" til å egne egen line. På denne måten sysselsetter hver båt 4 ungdommer. Dersom en driver seigarnfiske har hver ungdom inntil 7 garn hver. Dersom fartøyet driver med 70 garn vil de kunne ha avtale om å få 1/10 av fangsten (dersom 210 m garn = 7 garn) Snurrevadfiske kan være vanskelig å sette en andel, her må man se på hvor stor båten er, hvor mange mann som er om bord osv. Men muligheten er selvsagt til stede å få til noe også her.

Kommunen kan avtale en viss kompensasjon for det merarbeidet og ekstra kostnader det medfører å ha ungdommene med, og en foreløpig vurdering tilsier at kostnaden pr deltaker vil bli betydelig lavere enn det man har hatt ved innleie av fartøy og skipper. Interessen blant ungdommene vil tilsi hvor mange fartøy man må inngå avtale med.

For det andre trengs en helhetlig strategi og handlingsplan slik at ungdom opplever det å velge ungdomsfiske om sommeren som et steg i retning av en karriere innen fiskeryrket, med tilhørende skolevalg og rådgivning om utdanningsmuligheter. Til dette kreves en handlingsplan og rekrutteringsmateriell samt en finansieringsplan.

Det må skapes en helhetlig plattform for å sørge for at kystungdom ser på fiskeriutdanning og valg av fiskeryrket som en relevant karrierevei. Kunnskap om og finansieringsmuligheter for egen båt må derfor også med i en slik strategi. Både fiskemottakene og fiskarlagene må være med inn og skape det felles nettverket som skal til for å gjøre plattformen solid.

Sist, men ikke minst, må det finansiering til for å få til en helhetlig satsing på rekruttering til fiskeryrket.

Det mangler ikke forståelse for samfunnsansvaret i kystkommunene som ønsker å drive ungdomsfiske, vi har over lang tid sett ungdom forsvinne fra våre marginaliserte kommuner og fiskeryrket er en levevei vi vet hele Norge ønsker å beholde. Nå trenger vi hjelp til å få til en fremtidig plattform for denne jobbingen!

Karsten Schanche
Ordfører Berlevåg kommune

Inga Manndal
Ordfører Gamvik kommune

Geir Knutsen
Ordfører Båtsfjord kommune

Stine Akselsen
Ordfører Lebesby kommune

Lasse Haugom
Ordfører Vardø kommune